

Epicentre Rusiñol

El Teatre Nacional de Catalunya presenta la programació de la nova temporada

El Teatre Nacional de Catalunya (<https://www.tnc.cat/>), i el seu director artístic Xavier Albertí, han presentat la nova temporada 2018-2019 (<https://www.tnc.cat/ca/espectacles-2018-2019>) en un acte singular, una xerrada centrada en la figura de Santiago Rusiñol, protagonista de l'Epicentre Patrimonial (<https://www.tnc.cat/ca/epicentre-santiago-rusinyol>), un experiment de programació que té per objectiu redescobrir i promoure el patrimoni teatral català, víctima de les sotragades polítiques i els talls en la transmissió històrica. D'aquesta manera, la iniciativa del TNC, amb vocació de servei públic, intenta reconstruir aquesta transmissió, dotant de fons i context la tradició teatral del país.

Fem 14 aturades a la xerrada de Xavier Albertí per apropar-nos a l'esperit de l'Epicentre Santiago Rusiñol (<https://www.tnc.cat/ca/epicentre-santiago-rusinyol>) i al context de l'artista.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=NLDQgaY-dcs>

1. Els francesos, quan programen un espectacle, programen el seu autor o autora i la memòria de recepció dels seus espectadors sobre aquell autor. Nosaltres, quan programem un Pous i Pagès, difícilment tenim memòria de tradició de recepció i l'hem de, d'alguna manera, intentar reconstruir, o hem de donar eines als nostres espectadors per no haver de jugar a la ruleta russa. Per si, per alguna circumstància, l'espectacle no acaba de funcionar, no disparem contra l'autor i el tinguem mort durant 30 o 40 anys més.
2. Pla diu que tota obra d'art de veritat és aquella que conté la pulsació del temps que la veu néixer. Acostar-nos al nostre patrimoni és una forma d'acostar-nos no només a aquells elements del nostre temps que tenen arrel en el passat, sinó a tots els elements del passat que segueixen alimentant de manera necessària i extraordinària les mirades sobre el nostre present.
3. Al debat sobre si s'ha de programar els nostres clàssics o si s'ha d'apostar estrictament pels nostres contemporanis, jo només puc respondre que no hi ha contemporaneïtat sense memòria del passat. Perquè tot allò que donarà valor i signe d'identitat i musculatura ideològica a l'escriptura del present necessita una arrel en la nostra tradició. Si no, no tindrà un suport perquè pugui ser operatiu davant de les platees contemporànies.
4. Quan neix Rusiñol, el 1861, Barcelona té 300.000 habitants i a la seva mort, el 1931, en té 1.200.000. La transformació demogràfica, ètica, estètica, política i sociològica de Barcelona, de Catalunya, en aquest període és enorme.
5. Sense figures com Pitarra, Guimerà o Rusiñol, la llengua catalana corria el risc de ser tancada a la vitrina dels gloriosos records passats. Si la llengua catalana continua viva entre nosaltres és perquè, en el moment d'aquestes profundes transformacions, aquests autors van tractar de connectar amb unes classes populars que vivien en situació de diglòssia.
6. Rusiñol és el creador de l'obra d'art Santiago Rusiñol. Algú pot dir-ne pintor, dramaturg, provocador. Rusiñol és una màscara, Rusiñol és un home de mil màscares que anticipa una figura que trobarà l'eclosió al cap de poc temps en Salvador Dalí i el seu "la meva obra soc jo" i que arribarà fins la construcció d'una obra retòrica i poètica tan heterogènia com la de Joan Brossa.
7. Algunes biografies s'han escrit en moments en què no tot es podia dir ni analitzar amb llibertat. Una de les fonts d'informació a qui devem molt és *Santiago Rusiñol i el seu temps* de Josep Pla, però va instaurar algunes de les màscares sobre la figura de l'autor que han quedat una mica

corsecades, com la de la tensió entre el deure fabril i la prohibició de les seves incursions en el món de l'art. La historiografia contemporània ens demostra que això no era del tot així.

8. Tant Josep Pla com Maria Rusiñol, filla de l'artista, parlen de la profunda tristesa del món Rusiñol.

9. Rusiñol va entrar al món de les lletres conscient que és una palanca important de transformació de la societat. [...] L'obra de Rusiñol espera ser llegida amb una clau ideològica profunda.

10. La recuperació dels Jocs Florals històrics es fa el 1859, el mateix any que s'aprova el pla Cerdà. Catalunya no havia descobert el 1859 una febre aferrissada per la paraula poètica, tant de bo. El que va descobrir Catalunya és que necessitava una festa civil per donar sentit a aquesta reconstrucció o invenció d'un passat que les noves textures ideològiques, sociològiques i polítiques reclamaven.

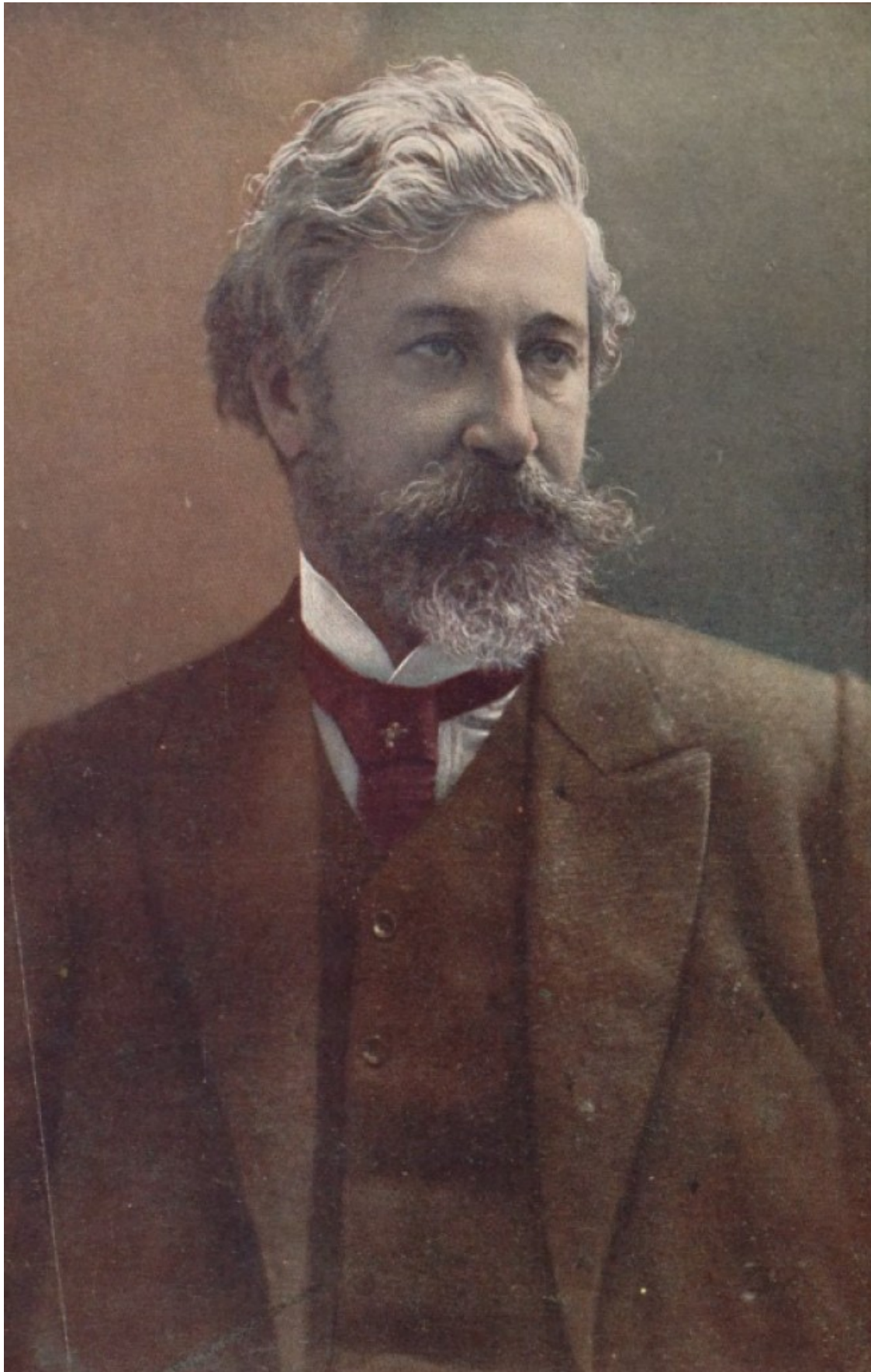
11. Quan s'estrena *Els jocs florals de Canprosa* (que es podrà veure aquesta temporada al TNC (<https://www.tnc.cat/ca/espectacles-2018-2019>)), el 1902, fa dies que Barcelona fa vaga reclamant la setmana laboral de 9 hores. L'estat espanyol aplica l'article 155 del seu temps: suprimeix les llibertats constitucionals dels catalans, dicta l'estat de setge i prohibeix els jocs florals de la ciutat de Barcelona amb l'excusa d'un ultratge a la bandera espanyola. Paral·lelament, la policia protegeix els espectadors que volen anar a veure l'obra de Rusiñol al Teatre Romea, els garanteix el seu dret a la informació perquè és considerada una obra que fa burla del *jocfloralisme*.

12. Des de llavors, Rusiñol s'haurà de justificar en totes les edicions de l'obra. "Jo soc patriota. El que vull és posar en tensió l'obligació dels artistes a la no supeditació a cap mena de poder. L'artista ha de ser lliure i ha de transformar la societat."

13. Darrere de l'obra hi ha una paròdia d'aquest *jocfloralisme* que neix en el segle XIX que busca en la seva institucionalització la gran festa cívica del catalanisme incipient, un catalanisme que primer serà encara republicanisme federalista i que després del fracàs la I República naixerà com a catalanisme polític.

14. Quan Picasso, vint anys més jove que Rusiñol, arriba a Barcelona als 14 anys, es troba amb tres figures molt importants ja construïdes en l'imaginari públic de la cultura catalana, principalment en les arts plàstiques: Ramon Casas, Isidre Nonell i Santiago Rusiñol. I dels tres, com a mestre, tria el pitjor pintor, el tercer, perquè Picasso vol emular una funció que ja està exercint en aquells moments, la funció d'artista guia, artista que, més enllà de fer obra, dictamina criteris ètics d'evolució de la societat.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=tBJc6CwZQHM>

Santiago Rusiñol Foto: Viquipèdia